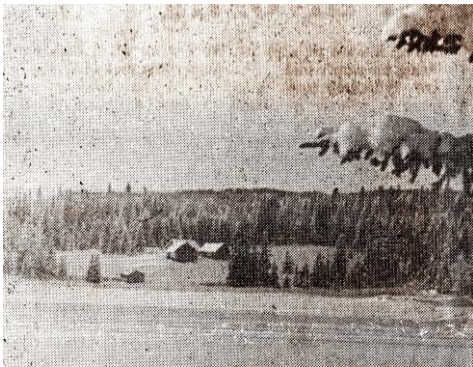

Nordsetra ved Øyangen

Nordsetra ligger ved det idylliske vatnet Øyangen i Skrukkelia. Flere bruk i området, som nå ligger i Hurdalen, var sannsynligvis ryddet før Svartedauen. Etter 300 års gjengroing ryddet skogfinnene nye bruk fra 1650. Øvre Skrukkelia ble da regnet som hadelendingenes utgamle seter- og beiteområder. Fra 1841 ble dette bygdelaget lagt til Hurdalen. Ved deling av allmenningen i 1875 ble 42 setre tilhørende Hadelands-gardar liggende i Tostrups og Mathisens skoger. Nordsetra ble liggende i skog eid av Mathisen.

Nordsetra med Øyangen i forgrunnen

Nordsetra tilhører gardene Søndre Vøien og Øvre Vøien. Størhuset, som ligger der ennå, eies av gardene i felleskap. Størhuset består av et kjøkken og et budeiekammers. Disse ble brukt av begge gardene i likhet med hemsen. Huset rommer to boder for utstyr og ferdigprodukter. Gardene har hver sin av disse. Budeiene måtte på denne måte leve og arbeide sammen.

Det var to fjøs og to høyløer. Søndre Vøien hadde en stor inngjerdet voll. Øvre Vøien hadde to voller, men disse var mindre.

Det var vanlig å dra på setra rundt St. Hans-leite. Halvor Wøien forteller at følget fra Øvre Vøien besto av faren Leonard med hest og stivkjerre. Kjerra var lastet med det som trengtes til husholdningen de første ukene. Dette var hovedsakelig matvarer som brød, spekemat, salt, sukker, poteter, mjøl, kaffe og potetmel. Melk, smør og ost ble det fort en råd med når de kom i gang på setra. Det kunne være 10-12 dyr inklusive kalver. Kari Bråthen var budeie på Vøien. Fra 1930 var hun fast budeie på setra. Før Olaf og Magne var gamle nok var Halvor med som Karis assistent. Gardskaren Gunnar var også med.

Første stopp på turen til setra var Fredrikshyttbakken. Der ble kjerra satt igjen og oppakningen ble kløvet på hesten. Ferden gikk videre til Lomtjenn og videre mot Finlangen og Øyangen. På denne strekningen fantes det ikke gjerder og Halvor hadde oppgaven med å holde dyra samlet. Bjellekua hadde på dette tidspunktet fått etablert sin lederrolle, og det var ofte et svare strev med å innhente dyr som stakk av. Spesielt ungdyra hadde en tendens til å ville løpe tilbake der de kom fra. En måtte regne med å bruke hele dagen på en slik tur. Leonard skulle nedover til

bygda igjen men overnattet før returen. Gunnar måtte være på setra noen dager for å hogge ved og hjelpe Kari med å komme i gang.

Inga Jeppedalen var en god nabo til Nordsetra. I 1982 ble hun sammen med Jenny Ruud intervjuet om ble intervjuet om livet på Nordsetra: «Det var en stor opplevelse når vi første gang om sommeren hørte kubjellene fra Landshaugen. Det var setringa som kom. Vi visste omtrent den dagen de ville komme fra Hadeland.» Inga i Jeppedalen blir glad i stemmen når hun minnes fløttedagen. «Vi tok med oss kinna ut. Vi måtte ikke gå glipp av kubjellene. Du verden, det var stas.» «Ja, vi var glade da vi så Øyangen», føyer Jenny Ruud til. «Vi hadde 6-7 timers gange bak oss. Det er ca 3 mil fra Vøien, der jeg er i fra, og til Nordsetra. Det var et stort følge som kom. Utstyr og mat for sommeren var kløvja med. Det var ikke alltid så lett å få med seg kalvene den lange vegen.»

Fjøsene på Nordsetra med stôrhuset i bakgrunnen

I slåttonna var to karer fra Jeppedalen innleid til innhøstingen. Transporten til løa foregikk med menneskelig muskelkraft. Litt av høyet ble brukt til kua når beitet ble for skralt mot høsten. Det som var igjen ble hentet av Leonard som hadde egen lastebil. Turen gikk da rundt om Hurdalen og Lygna.

Produksjonen av meierivarer besto av smør, hvitost, brunost og sønning. Tømmerhoggere og andre folk på skauen kom ofte og kjøpte smør og ost av Kari. Etter krigen kunne det også være folk dømt for landssvik som drev i skogen som straffarbeid. Pengene for dette salget oppbevarte Kari omhyggelig i en sildeboks med lokk. Leonard kom hver 2. til 3. uke med kløvhest for å hente ferdigvarer. Oppover hadde han med seg forbruksvarer til husholdningen og produksjonen. Med en stolt mine overrakte da Kari pengene fra salget i en høytidelig, liten seremoni. Fra Halvor var 15 år måtte han ta slike turer. Også da var rutinen å bruke kjerre til Fredrikshyttebakken og kløvhest videre.

Wøien-guttene syntes det var stor stas å få være på setra med Kari. Det frie livet og gode naturopplevelsene ble erfaringer som skulle prege guttene for resten av livet. Spesielt var fisking i Øyangen attraktivt. Friheten var imidlertid ikke så stor som guttene skulle ønske. Kari var nemlig svært restriktiv når det gjaldt tillatt

operasjonsområde. Det ble klart definert hvor langt det var lov å gå, og de måtte uansett være innenfor hennes synsvidde.

Sommeren 1945 kom en tropp ridende norske soldater til seters. De holdt på med opprydning etter krigsaktiviteter og lette sannsynligvis etter norske NS-medlemmer som kunne ha gjemt seg bort på skauen. Soldatene skulle til Sagvoll og være der en natt. De var imidlertid i villrede om retningen og spurte om ikke Halvor, som da var 11 år, kunne bli med som vegviser. Halvor syntes dette kunne være spennende og stilte seg positiv til oppdraget. Kari syntes imidlertid ikke at dette var forsvarlig og det ble blankt avslag.

Kari var søster til Marie Wøien, kona til Halvor. Kari var dypt religiøs og ville passe på at guttene på Vøien ikke ble utsatt for noe upassende. Ved bekken som må krysses for å komme bort til bilvegen ligger en fin grasslette. Her var det tradisjon for at

Leonard Wøien med hest på Nordsetra

folket i Skrukkelia feiret St. Hans. Det var dans og moro til trekkspillmusikk, men dette likte ikke Kari. Når det stundet til med slike festligheter ble guttene skyssset opp på hemsen. Adkomsten dit går via en stige, og denne ble fjernet. Der måtte de holde seg til festen var over. Gjennom en liten glugge kunne de etter tur allikevel følge med.

Selv var Kari glad i sang og musikk og hun kunne traktere sin egen gitar. Hun holdt seg strengt til et repertoar av religiøse og oppbyggelige sanger. Et par ganger i løpet av sommeren gikk hun til Skrukkelia for å delta på religiøse møter.

Jenny Wøien, f. 1903, søster til Hans på Søndre Vøien lå i mange år på setra sammen med Kari. Jenny fortalte om foredling av melk til holdbare matvarer: «Jeg har koka mye ost i den store gryta på Vøiensetra. Den tok minst 40 liter melk. Først tok vi kvitosten. Deretter kokte vi mysua til brunost. Av surmelka laget vi

pultost. Vi laget ost og smør for hele vinteren. Alt ble kløvja over åsen til Hadeland. Folk kom opp med mat og tok med seg ost og smør tilbake.»

I 1954 ble det av en ukjent forfatter skrevet et dikt om Kari.

I 25 år, tenk så fort som tida går,
har Kari Bråthen virket på Nordsetra år etter år.
Når det blei vår og lauvet spratt i åsen,
Pakket Kari sin kløv og løste kua på båsen.
Med gitaren på ryggen og blikket mot øst,
nu bar det mot skauen, hun var fra bygda løst.
Fra St. Hans til Mikkelsmess, det er ca. 90 dager,
Hun melker kua og kjerner smør, og pultost og prim hun lager.
Men kua på skauen, det er både glede og plager.
Klokka bli sju, det kommer inga ku, og Kari, hun lokker og lyer.
Hun tar seg en tur til Hekkentjernsåsen,
men vender tilbake til tomme båsen.
Folk kommer, og folk går, de får rømme og en kaffetår.
Ja her har vanket så mang en gjest,
Å komme til Kari er rent som en fest.
Ja, like ens i krig som i fred,
og kan du synge, så spiller hun med.

Til setra kom det mye folk. Det kunne være bærplukkere, tømmerhoggere, jegere og folk som lette etter hester og krøtter. Alle fikk bevertning, men hvis det var behov for overnatting måtte de ligge i løa.

Seteroppholdet ble avsluttet omkring de tider da tyttebæra var moden. På vegen hjemover var det lett å få med seg kuflokken som hadde vendt seg til å følge bjellekua.